

תשע"ה - Re'eh - Whatsapp

(1- עמידה בניסיון מביאה לדעת' והרגשה באלקות-

כתיב (דברים יג, ד) 'כי מנסה ה' אלקים אתכם לדעת הישכם אוהבים את ה', ולפי פשוטו אינו מובן (ראה רבמ"ן עה"פ): הלא הכל גלוי וידוע לפניו יתברך, והוא כבר יודע 'הישכם אוהבים' או לא, ואם כן, איך יתכן לומר שהקב"ה מנסה את האדם כדי לדעת אם האדם באמת אוהב אותו?

והביאור בזה: מבואר בקבלה וחסידות שבכל דבר בעולם ישנו ניצוץ אלקי הטמון בו, ועבודת האדם היא 'לברר' ולהפריד ניצוץ אלקי זה מתוך העלמו בגשמיות הדבר, ולהעלותו שוב לשרשו בקדושה.

וישנו כלל ש'כל הגבוה ביותר, יורד למטה יותר' - כל דבר הנראה נמוך יותר, שרש חיותו הוא בדרגא נעלית יותר, כמשל כותל אבנים, בנפילתו, האבנים שלמעלה יותר בהכותל נפלות רחוק יותר, ואילו האבנים שלמטה נפלות קרוב יותר.

והנה, כך הוא לגבי הנסיונות, שהם נראים נמוכים מאד, עד שהם מפריעים את האדם מעבודת ה' וכדומה, ומזה מוכח שטמון בהם ניצוץ אלקי משורש גבוה ביותר.

וכאשר האדם עומד בניסיון ומתגבר עליו ואינו מניחו למנוע אותו מעבודת ה', אזי הוא 'מוציא' ניצוץ זה מהעלמו, והוא מתגלה בנשמתו, ובכח גילוי עצום זה האדם בא 'לדעת' - מלשון התקשרות, הכרה והרגשה (כנאמר 'והאדם ידע את חוה'), היינו, שיוכל להרגיש (ולא רק להשיג) גדולת ה', כאדם המרגיש חיי נפשו.

(ע"פ לקו"ת פ' ראה ד"ה אחרי ה' אלקים תלכו)

(2- 'אנכי הוי' אלקיך' - המשכת שם הוי' בנפש האדם במתן תורה -

במתן תורה כתיב 'פנים בפנים דיבר ה' עמכם', ועומק הכוונה בזה:

דיבור ענינו גילוי אל הזולת (כתוכן הדיבור בפשטות בו האדם מגלה רעיוני מחשבתו לזולתו), ובעת מ"ת הקב"ה גילה מפנימיותו ועצמיותו ('פנים' לשון פנימיות) אל פנימיותם של בני ישראל ('אל פנים').

וזו הכוונה במה שנאמר בתחילת עשרת הדברות 'אנכי הוי' אלקיך', שבחינת הוי"ו נמשך ונעשה בבחינת 'אלקיך' - אלקה שלך דייקא. שכן 'אלקים' מלשון כח (כמו 'ואת אילי (גיבורי) הארץ לקח'), ולפי זה הפירוש הפנימי של 'אלקיך' הוא (לא רק שהקב"ה שולט עליך, אלא) שהקב"ה נעשה כל כוחו וחיותו של האדם. היינו, שבחינת הוי' התאחד והתעצם בנפש האדם עד שנעשה חלק ממנו ממש, היינו, כל מהותו ועצמיותו.

וענין שם הוי' בנפש האדם מרומז בד' אותיותיו:

יו"ד - צורתה נקודה קטנה ללא התפשטות - העדר המציאות - זהו הכח להתבטל לחלוטין לה'.

ה"א - צורתה שני קווין לאורך ולרוחב, ענין התפשטות, מורה על הכח להתבונן (להאריך ולהרחיב את הענין בשכלו) בגדולת ה'.

ויו"ו - מספרו שש, ומורה על ששת המדות, וכן צורתה קו נמשך מלמעלה למטה, וזהו הכח להמשיך את הביטול של היו"ד למטה אל המדות, שיהיו חדרות בביטול.

וה"א אחרונה - שיש לו שלשה קווין ומורה על ג' לבושי הנפש - מחשבה דיבור ומעשה, שיומשך גם במעשה המצוות (ע"י לבוש המעשה) ובלימוד התורה (ע"י דיבור ומחשבה) בחינת הביטול לה'.

(ע"פ לקו"ת ראה ד"ה ראה אנכי נותן)

(3- על ידי 'אחרי ה' מגיעים לתלכו' -

כתיב 'אחרי ה' אלקים תלכו', ויש לדייק בכתוב: (א) מדוע אומר שיש ללכת 'אחרי ה' דייקא, ולא 'בדרך ה' תלכו', וכיוצא בזה? (ב) ומהו ענין 'תלכו', הלא הליכה לא שייכת אלא בגדר מקום, וכאן מדובר בהליכה אחרי הקב"ה שאינו בגדר מקום?

אך הביאור על פי חסידות הוא:

הפסוק מלמד לאדם איך ניתן להתעורר באהבה לה' ותשוקה לדבקה בו, שזהו ענין ה'הליכה' בעבודה - ללכת ולהתעלות למעלה מעלה ע"י התעוררות האהבה והתשוקה לה'.

וזה נעשה ע"י ענין 'אחרי ה' אלקים', להתבונן בכך שהתהוות כל העולמות היא ע"י דרגא אלקית שהיא בבחינת 'אחרי ה', היינו 'אחוריים' ('אחרי' לשון אחוריים) וחיצוניות בלבד ביחס להקב"ה עצמו.

ולמשל מה הדבר דומה - לזיו השמש לגבי עצם מאור השמש, שאין לזיו ערך כלל לגבי מאור השמש עצמו, והראיה: כשיש עננים המכסים על אור השמש, אין זה פועל שום שינוי במאור השמש עצמו. כך למעלה, חיות כל הבריאה היא רק הארה חיצונית בלבד מה', שלגבי עצמותו יתברך אין להארה זו תפיסת מקום וחשיבות כלל.

וכשמתבונן בכך, שאין לכל הבריאה תפיסת מקום לגבי הקב"ה עצמו, ירצה להתעלות ולהתכלל באור אין סוף ב"ה עצמו, שהרי חוץ ממנו הכל בטל וטפל וחסר חשיבות ממש.

(ע"פ לקו"ת פ' ראה ד"ה אחרי ה' אלקיכם תלכו)

- (4) להחדיר אהבת ה' בכל חלקי הנפש -

אומרים בקריאת שמע: 'ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך', ובכללות זהו ציווי על אהבת ה'. והנה, אחד הפירושים בכך על פי חסידות הוא:

'בכל לבבך' משמע שאהבת ה' צריכה למלא את 'כל' הלב, היינו שלא די בהאהבה המסותרת בלבנו שיש בנפש מעצם טבעה (להיותה 'חלק אלקה ממעל ממש' (תניא רפ"ב)), אלא יש צורך 'להגדיל' את האהבה שתתפשט ותחדור בכל פינות לבו, שזה נעשה על ידי הרחבת ההתבוננות בגדולת ה' והעדר תפיסת מקום של כל העולמות לגביו.

ואחר כך אומרים 'בכל נפשך', שזוהי אהבה גדולה יותר מ'בכל לבבך', וואחד הפירושים בזה הוא:

שהאהבה תומשך ותתפשט מלבנו עד שתפעל ב'כל' הנפש, היינו בכל כחות ולבושי נפשו, שהאהבה תעורר את האדם להתקשר עמו יתברך על ידי שכלו, מדותיו ולבושיהם - מחשבה דיבור ומעשה, "לדבקה כולן בו יתברך, דהיינו המדות במדותיו יתברך, 'מה הוא רחום כו"; והשכל בשכלו וחכמתו יתברך, הוא עיון התורה, דאורייתא מחכמה נפקת, וכן המחשבה במחשבתו יתברך, והדיבור ב'דבר ה' - זו הלכה". . והמעשה הוא מעשה הצדקה 'להחיות רוח שפלים'" (אגה"ת פ"ט).

(ע"פ לקו"ת פ' ראה ד"ה אחרי ה' אלקיכם תלכו)

(5- 'כי עמך מקור חיים', ולא 'כי אתה מקור חיים' -

כתיב (תהלים לו, י) 'כי עמך מקור חיים באורך נראה אור', ולפי פשוטו אינו מובן מדוע אומר 'כי עמך מקור חיים', ולא 'כי אתה מקור חיים'. והדבר יומתק לפי הביאור הפנימי:

הקב"ה עצמו, להיותו בלתי מוגבל, הרי הוא מובדל ומרומם לגמרי מכל גדר הבריאה, ולכך אי אפשר לומר עליו 'כי אתה מקור חיים' - שהוא עצמו מתלבש להיות 'מקור' חיות וקיום כל העולמות. אלא 'מקור' חיות כל הבריאה נמשך ממדרגה אלקית נמוכה ביותר שנחשבת ל'זיו' והארה בלבד ביחס לעצמותו (כי כדי לברוא עולמות מוגבלים יש צורך באור מצומצם ומוגבל). ולכן נקט הכתוב 'כי עמך מקור חיים', שמקור החיים של כל העולמות הוא 'עמך' בלבד, היינו טפל ובטל לך עצמך, כהעדר תפיסת מקום של זיו השמש לגבי עצם מאור השמש עצמו.

ואחר כך ממשיך: 'באורך נראה אור', ולכאורה מאי קא משמע לן? אלא הביאור:

'אורך' - היינו ההארה הראשונה המתפשטת ונמשכת ממנו יתברך, ומאור זה מתהווים העולמות העליונים יותר; ואילו העולמות התחתונים מתהווים מהארה מצומצמת ונמוכה עוד יותר, ועל זה נאמר 'נראה אור', שמהארה הראשונה הנעלית יותר ('אורך' - אור שלך ממש), נמשכת ומשתלשלת הארה נמוכה יותר שממנה היא התהוות העולמות התחתונים.

(ע"פ לקו"ת פ' ראה ד"ה אחרי ה' אלקיכם תלכו)